

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Místní akční plán vzdělávání pro Hlučínsko západ CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000292

Zápis z jednání pracovní skupiny

„Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem“

ze dne 13. 6. 2015 na OÚ v Bolaticích

V úvodu byli přítomni přivítání stran Hany Paverové, následně seznámeni s účelem a cíli pracovní skupiny. V první fázi se pracovní skupina soustředila na deskripci současného stavu či zkušenosti s daným tématem.

P. Bumbová ze ZŠ a MŠ Bolatice

- Inkluze, potažmo integrace žáků funguje – zkušenosti s dětmi s fyzickým handicapem, s autisty a žáky se SVP. Těžší případy dětí s handicapem na ZŠ v Bolaticích však prozatím neměli. Poměrně protichůdně působí požadavek věnovat se zvláště nadaným dětem a zároveň integrovaným, což **při tak vysokém počtu žáků ve třídě plně nelze**. Asistent pedagoga je sice výraznou pomocí, avšak je na učiteli, jak si výuku zorganizuje.

P. ředitelka ze ZŠ a MŠ Chlebičov

- ZŠ v Chlebičově navštěvují žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, ale nemají stejně jako v předchozím případě zkušenosti s těžce handicapovanými dětmi (tj. dosud nepotřebovali asistenta). Na úrovni MŠ zaznamenávají v poslední době nárůst autistických dětí, kolem 3. roku věku je diagnostika autistů obtížná, v tomto ohledu navíc registrují i **problém ze strany rodičů, kteří si problém nepřipouštějí, brání se diagnostikování, nezřídka se problém řeší léky**.
- **Komunikace s rodiči rozdílná, resp. přístup rodičů odlišný**
- V případě jednoho dítěte s Aspergerovým syndromem nedokázali dítě plně začlenit – rodiče nakonec zvolili možnost speciální školy

P. starosta Bolatic, předseda SOH

- **Potřeba pomůcek, asistentů pedagogů, méně dětí ve třídách, finanční příspěvky – avšak zatím žádný (jistý) příslib stran MŠMT**

- Obava, že mezi cca 20-25 dětmi 1 handicapovaný žák „zapadne“ a nepůjde dopředu, nebude zaznamenán pokrok

P. ředitelka ZŠ a MŠ Chuchelná

- Zkušenost s dívkou s velmi slabým zrakem, která následně bez problémů zvládla gymnázium a studuje psychologii. **ZŠ Chuchelná spolupracovala s oční školou** – zajistili si zapůjčení knih, vyučující se naučil Braillovo písmo, byly přepsány knihy do Brail. písma – velice nadaná žákyně, která nepotřebovala asistenta pedagoga. Žákyně měla i svůj notebooku se speciálním programem pro výuku (zajištěno přes danou organizaci), 1x týdně hodina psaní na PC.
- Před nástupem dívky na ZŠ – **p. ředitelka s dalšími vyučujícími pravidelně navštěvovali předchozí ZŠ (nižší stupeň) ve Strahovicích, aby pochopili potřeby žákyně a postupně se připravovali a dokázali jí pomoci.**

P. Juchelka, pedagog

- má speciální pedagogické vzdělání, avšak nesouhlasí s inkluzí v té formě, jak je nyní prezentována, potažmo do budoucna zamýšlena, resp. si tuto vizi nedokáže v reálné situaci představit.
 - Dle jeho vyjádření je velmi dobrý cíl skutečnost, že se společnost nebude dívat na osoby handicapované jako na „zvláštní“ či „divné“. Avšak ze sociálního hlediska je nerovnost ve společnosti standardní – výroky typu „Nyní máme všichni stejné možnosti“ – opravdu reflektují skutečnost (?)
 - **Potřeba odlišovat inkluzi v případech, kdy se jedná o mentální vady / je postižen intelekt / a kde jsou „pouze“ vady tělesné.** Děti mají jinou kvalitu života a ty, které budou násilím inkudovány, mohou trpět a zažívat pocit neúspěchu.
 - Z vlastní praxe na škole Kap. Vajdy může říci, že se žáci s lehčím typem postižení posmívaly dětem se středním postižením – otázka, co nastane v běžných třídách běžných škol.
 - Speciální školy povinnost vytvořit nové programy.
- **První problém členové spatřují v přípravě pedagogů** (vizte dále) – plus otázka, zda mají ještě kapacitu nabývání tolika nových znalostí
 - **Druhý problém**
 - asistent sice pomůže, ale výuka jako taková je na učiteli
 - z každé třídy se de facto stane malotřídka – připravit 2-3 práce odlišné
 - integrovat lze i nevidomé děti, avšak ve speciálních školách jsou odborníci, kteří jim mohou být nápomocni mnohem více
 - Jak pak hodnotit handicapované a zdravé děti? Budou stejné požadavky?
 - **Problematika čekacích lhůt na speciální vyšetření dítěte**

P. ředitelka MŠ a ZŠ Chuchelná

- **Případy jsou velmi individuální, jedním z problémů je i změna chování v pubertě** (= vlastní zkušenost ze ZŠ) – po přechodu žáka na speciální školu došlo ke zklidnění a zlepšení.
- Souhrnná otázka – jak se na inkluzi (všeobecnou) připravit, resp. na co konkrétně se s předstihem připravit?
- **Pozn. p. starosty Bolatic**
 - jediná možnost, která vyplývá, je pravděpodobně **připravit se na „nejhorší“**
- **Problematika pseudooligofrenie** – mentální retardace, pakliže se dětem nikdo dostatečně v dětství nevěnuje. Návrh, aby každá romská matka měla možnost využít asistenta pro dítě ve 3. letech, neboť řeč se musí zafixovat do 6 let a řeč je spojena s rozvíjením intelektu.
- Jsou děti, které lze integrovat a které, i přes snahu pedagogů, nikoli.
- Případ chlapečka-liliputa na ZŠ v Bolaticích (+ zraková vada), kterého kolektiv bez problémů přijal mezi sebe.
- **Problematika výstupů** – pro zdravé děti jiné výstupy a odlišné pro děti inkludované.
- **Otázka (a problém) přístupu rodičů – nutná komunikace a spolupráce s rodiči vs. jejich skutečný zájem, přístup a „zdravý rozum“.**
 - **Plus komunikace a spolupráce s rodiči před samotným nástupem dítěte do MŠ / ZŠ, aby bylo možné se řádně připravit a porozumět potřebám dítěte**
 - Příp. organizovat setkávání rodičů dětí s handicapem
- **Rozdíl mezi vyšším a nižším stupněm** - na nižším stupni jeden vyučující, který se může naučit danou problematiku a plně jí porozumět vs. řada učitelů na vyšším stupni ZŠ – budou umět tzv. vše a ve finále nic.

P. starosta z Bolatic

- Příklady z praxe – děti ve speciálních školách a školách mnohdy velmi nadšené, neboť zvládají věci, které by v běžné škole nezvládaly.
- P. ministryně by měla nechat inkluzi na bázi volnosti, resp. dobrovolnosti, nikoli automaticky – direktivně
- ať stát garantuje peníze pro handicapované děti – jiné vybavení, hračky, učební pomůcky. Dle paní ministryně by se údajně neměly rušit speciální školy.

Návrhy a postřehy:

- **Každý učitel by měl mít základy speciální pedagogiky**, kariérní řád problém nevyřeší – žádná specializace
- **Přínosem by byl dětský psycholog, avšak malé školy si jej nemohou dovolit -> sdílení mezi více školami**
- -> **podpořit asistenty, speciálního pedagoga do každé školy**

- Snaha o zachování speciálních škol (min.) v daném území
- Chyba už v přípravě a v postgraduálním vzdělávání
- Přínosné by mohly být stáže ve speciálních školách - ne pouze školení „pro školení“, ale zaměřit se na a získat praktickou dovednost - > pakliže se budou realizovat školení, tato musí být praktická.
- Posílení personálních kapacit ve speciálních pedagogických centrech - budou mít možnosti jezdit do škol na konzultace.
- Více PPP a personální posílení
- Pakliže bude inkluze povinná, měly by se automaticky zajistit finance na všechno vybavení a na všechny úpravy – proč zatěžovat malé obce, proč nutnost řešit vše projekty, otázka bezbariérovosti by měla být automaticky nároková – nutná součinnost krajských úřadů.
- **P. Juchelka:** *Vzdělávání má směřovat k harmonickému rozvoji, stále hledíme na dimenzi znalostí, ale nutné zahrnout i aspekt výchovný a aspekt toho, aby byly děti šťastné.*
- Na každé škole povinně 1 speciální pedagog
- Povinně asistent pedagoga v případě dětí na vozíčku
- P. Neuvaldová – tělesné postižení „nejjednodušší“, resp. možnost nejefektivnější inkluze
- Dobrý dětský psycholog – např. v Kravařích pro spádové obce, malé školy jej samy neuživí
 - V okrese Opava 1 psycholožka, která dělá terénní práce
- Otázka politické korektnosti
- Nutná postupná příprava na inkluzi – spíše pro další generace, nikoli nový školní rok (!)
 - *není připraveno zázemí pro inkluzi*
 - *přestavba škol, přizpůsobení prostředí*
 - *zajištění speciálních pedagogů – kvalitních odborníků, resp. nárok na speciálního pedagoga*
 - *praxe od 1. ročníku, student by postupně nasával (praktické) informace*

- *změna VŠ kateder*
- Také rodiče by se měli zapojit a procházet přípravou -> smlouva s rodiči / zavázali by se ke spolupráci
- Finanční prostředky musí být nárokové, nikoli řešení prostřednictvím projektů
- Výhoda Hlučínska – soudržnost, menší obce – lepší komunikace, navíc se občané znají
- Potenc. návrh: prostředky na odborníka, který by přicházel do škol v území a mohl pedagogy třeba týden vkuse učit.
- Otázka: Co nastane, až za 4 roky skončí dotace a systém speciálních škol nebude funkční

P. ředitelka z MŠ a ZŠ Chuchelná

- otázkou je, jak se připravit na inkluzi. Nevíme, jaké děti do školy přijdou- každý případ se liší.
- nově by se měly všechny diagnózy zařadit pod kódy a na základě toho se bude žádat na kraj o peníze.

P. Bumbová ze ZŠ Bolatice

- problém bezbariérovosti, resp. otázka toho, kdo to zaplatí?
- Není nutné např. do všech škol kupovat schodolezy, když nejsou permanentně potřeba - > možnost zapůjčení.
 - Pozn. p. ředitelky ze ZŠ Chlebičov
 - plus aspekt placení revizí, vše řešit nárokově v případě, až daná situace nastane
 - možnost a dostatečný čas se na příchod handicapovaného dítěte připravit.

P. Bumbová a p. Neuvaldová

- Můžeme posílit personálně pedagogicko-psychologické poradny, ale nejsme na to připraveni - nestačí pouze dvouleté studium, nutná je praxe – po 2 letech studia se z nás přece nemohou stát odborníci na slovo vzatí.
- Je potřeba připravit zázemí pro inkluzi, avšak v delším časovém horizontu – 5-10 let

P. Juchelka

- Podpora nejen samotných učitelů, vhodný **vznik školního klubu při škole - volnočasové aktivity, aby bylo při škole / v rámci instituce/ podnětné prostředí; místo, kde by s dětmi někdo po škole mohl učit.**
- Nastavit stejné podmínky pro všechny.
 - **Cílem:** spokojenost dítěte, harmonický rozvoj – každý dle svých možností
 - Úspěchem i to, že děti nebudou zatíženi do té míry, že by se to projevilo v psychice
- Nikde není úspěch definován. *Každý jsme odlišní a pro každého je úspěch něco jiného. Jak tedy poskytnout úspěch žákům? Škola by se neměla stát noční můrou. Úspěchem je to, že po ZŠ, každý podle svých schopností a dovedností bude moci pokračovat ve studiu s cílem uplatnit se v zaměstnání, jež bude generovat takový příjem, aby mu zajistil důstojný život.*
- **Změna by měla nastat i na VŠ úrovni, resp. změna ve VŠ přípravě.**
- **Pakliže inkluzi, pak speciální třídy v rámci běžné ZŠ jako alternativa – avšak možné na větších, nikoli malých školách**
- **V nápravných hodinách – využití alternativních strategií (např. čtení)**
- Tělesné postižení je v rámci inkluze nejmenším problémem. Finance by se měly řešit nárokově – když přijde do školy handicapované, škola by měla jednorázově dostat peníze na vybavení. **Mít možnost stáží ve speciálních školách. Pokud takové dítě do školy přijde, mít možnost se vzdělávat, vyjet a zajímat se o to, jak s ním pracovat. Více pedagogických center, vyšší personální obsazení těchto center.**

Tipy na školitele:

- p. Svěrkošová, Tereza Kimplová, p. Svoboda, p. Hermann, p. Jakobová – specialista na tělesné postižení, p. Hroch – Olomouc.
- **Návrh** - mít možnost, pokud přijde do školy dítě s určitým typem postižení (např. slepota), **dále se vzdělávat, využít kurzy a školení – členové PS se shodují, že přínosné jsou konkrétní školení, až problém nastane, nikoli obecná školení o všem a v zásadě o ničem**

Návrhy na vznik speciálního centra

- **P. Neuvaldová a p. Bumbová**
 - **Nakoupení sdílených pomůcek**
 - Vznik speciálního centra např. při městě Kravaře pro spádové obce, kam by se mohly školy obrátit a žádat o pomoc – konzultace, poradenství, zapůjčení pomůcky
 - **Pedagogové budou mít zázemí na lokální úrovni** – až nastane problém, mohou se s čímkoli na centrum obrátit
 - Nemá smysl kupovat pomůcky na individuální rovině, resp. ne vždy je to ve finančních možnostech dané obce → **alternativou sdílení pomůcek**
 - **Zajišťování (pro)školení**
 - Centrum jako „rehabilitační centrum pro učitele“, jež **zaštítí školy a jejich potřeby v území, poskytnout školám zázemí**
- Vznesen návrh na potenciální označení centra – **centrum specializované podpory**
 - **Zajištění pomůcek**
 - **Poradenská činnost**
 - **Součinnost se SPC / sítí kontaktů – aby pedagogy odkázali na příslušná místa**
 - **Pedagogové nebudou muset vyhledávat informace sami**
 - Podpora stran centra jako jeden ze způsobů „uklidnění“ pedagogů – aby se inkluze nemuseli bát – **poskytovat zázemí pro pedagogy**
 - **Materiální i poradenské zabezpečení** (jak pracovat s dítětem, jak používat pomůcky – např. zvedače)
 - **Terénní pracovníci, v případě velkého zatížení – kooperace se SPC**
 - **Personální zajištění**

P. Juchelka

- **doplnit i o pedagogické knihovny a centrum osvěty v této záležitosti**
- jak pracovat s Braillovým písmem, podporovat spolupráci s lékaři i fyzioterapeuty
- lidé s lehkým mentálním postižením mohou a umí pracovat - **stát by měl následně podporovat chráněné zaměstnání** apod.
- Psycholog – práce se skupinou, práce s kolektivem

Identifikované problémové okruhy – souhrn:

- Nesystémovost, nepromyšlenost, nekonzistentnost, uspěchanost
- Zřizovatelé nápomocní, ale není mnohdy ve finančních možnostech obce aktuálně reagovat a investovat
- Personální zajištění a kontinuálnost
- Udržitelnost z národních zdrojů, není garantováno, z čeho se bude dále inkluze, resp. opatření financovat, zda budou peníze např. na asistenty pedagogů
- Otázka komunikace s rodiči a jejich přístup – někteří se brání (mj.) diagnostikování

Vize: vychovat člověka, který bude přínosem pro společnost; je znakem vyspělé společnosti, jak se dokáže o člověka postarat

Silné stránky (mj.)

- Hlučínsko jako soudržný region
- Občané menších obcí se navzájem znají
- Příslib předsedy SOH, že budou obce plně nápomocny při řešení problémů v rámci tématu inkluze
- Kladný přístup pedagogů, snaha situace řešit a dále se vzdělávat, připravovat – zajistit pro žáka maximum, zajímat se o něj a jeho potřeby
- Konsensus v oblasti inkluze a podpory dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem napříč mikroregionem
- Zájem o stáže, sdílení příkladů dobré praxe, společného setkávání